

Bruselj, 26. november 2024
(OR. en)

16108/24

CULT 124
EDUC 440
AUDIO 111
SOC 862
EMPL 587
SUSTDEV 126
FIN 1065
PI 198
STATIS 127
RECH 514
GENDER 253

IZID POSVETOVANJA

Pošiljatelj: Generalni sekretariat Sveta

Prejemnik: delegacije

Zadeva: Sklepi Sveta o izboljšanju in spodbujanju dostopa do kulture

V prilogi vam pošiljamo navedene sklepe Sveta, ki jih je Svet (izobraževanje, mladina, kultura in šport) odobril na seji 26. novembra 2024.

Sklepi Sveta o izboljšanju in spodbujanju dostopa do kulture

SVET EVROPSKE UNIJE –

OB PRIZNAVANJU:

1. da je dostop do kulture temeljna človekova pravica na podlagi člena 27 Splošne deklaracije človekovih pravic, ki določa, da ima vsakdo pravico prosto sodelovati v kulturnem življenju; da so pravice, povezane s kulturno dediščino, neločljivo povezane s pravico do kulturnega udejstvovanja, in da imajo otroci pravico, da se polno udeležujejo kulturnega in umetniškega življenja, kot je navedeno v členu 31 Konvencije OZN o otrokovih pravicah;
2. pakta ZN za prihodnost¹, ki ponovno potrjuje, da so kulturne pravice človekove pravice, in priznava vlogo kulture pri spodbujanju socialne kohezije in omogočanju trajnostnega razvoja;
3. da je treba v skladu s členom 3 Pogodbe o Evropski uniji ter členoma 21 in 22 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah poskrbeti za to, da ima vsakdo enak dostop do kulture in se lahko kulturno udejstvuje;
4. da je v deklaraciji Unesca o kulturi – Mondiacult iz leta 2022 poudarjena pomembnost podpiranja vključujočega dostopa do kulture in kulturnega udejstvovanja; da je v listini iz Porto Santa iz leta 2021² navedeno, da bi bilo treba odpraviti ovire za dostop do kulture, da bi se spodbudili vključenost in raznolikost v kulturnem udejstvovanju; da je v izjavi iz Cáceresa³ iz leta 2023 navedeno, da bi bilo treba kulturo obravnavati kot osnovno in svetovno javno dobro ter jo umestiti na najvišjo raven politike;

¹ Pakt ZN za prihodnost je bil sprejet na vrhu Združenih narodov o prihodnosti (New York, 22.–23. september 2024).

² Listina iz Porto Santa je bila sprejeta na konferenci, ki je potekala 27. in 28. aprila 2021 med portugalskim predsedovanjem Svetu Evropske unije.

³ Izjava ministrov in ministric EU za kulturo iz Cáceresa, sprejeta 25. in 26. septembra 2023 med španskim predsedovanjem Svetu Evropske unije.

5. da imajo invalidi pravico, da se enako kot drugi kulturno udeležujejo, kot je navedeno v členu 30 Konvencije OZN o pravicah invalidov in strategiji Evropske komisije o pravicah invalidov za obdobje 2021–2030, in da imata evropska kartica ugodnosti za invalide in nagrada za dostopno mesto posebno vlogo pri lažšanju dostopa invalidov do ugodnosti in storitev na področju kulture;
6. da sta bila Komisija in visoki predstavnik Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko – kot je navedeno v delovnem načrtu EU za kulturo za obdobje 2023–2026⁴ – pozvana, naj razmisli o predlogu strateškega okvira EU za kulturo, ki bo upošteval vodilna načela iz Priloge I k zadevnemu delovnemu načrtu in na podlagi katerega se bodo kulturnopolitični vidik in prednosti kulture upoštevali v vseh ustreznih politikah, programih in pobudah EU;
7. da se vse bolj zavedamo pomena kulturnega udeleževanja za osebno zdravje, dobro počutje, teritorialno in socialno kohezijo ter krepitev demokracije, kot je poudarjeno v prednostnem področju delovnega načrta EU za kulturo za obdobje 2023–2026 z naslovom „*Kultura za ljudi: krepitev kulturnega udeleževanja in vloge kulture v družbi*“ in kot kažejo rezultati poročila Evropske komisije *Culture and democracy, the evidence* (Kultura in demokracija, dokazi) in projekt CultureForHealth⁵, ki ga financira EU;
8. prizadevanj⁶ Evropske unije in njenih držav članic v zadnjih desetletjih, da bi olajšale dostop do kulturnih dejavnosti in udeleževanje v njih ter izboljšale ozaveščenost v zvezi s tem;

⁴ Resolucija Sveta 2022/C 466/01.

⁵ <https://www.cultureforhealth.eu/>

⁶ Ta prizadevanja vključujejo nagrado EU za dostopno mesto, znak evropske dediščine, Dan evropskih avtorjev in avtoric, pobudo Kultura premika Evropo, pobudo evropske prestolnice kulture, kulturne nagrade EU in splošneje projekte, financirane v okviru programa Ustvarjalna Evropa in programa Obzorje Evropa.

9. dejstva, da evropski akt o dostopnosti določa zahteve glede dostopnosti, ki so pomembne za področje kulture; direktive o dostopnosti spletišč in mobilnih aplikacij organov javnega sektorja; direktive in uredbe o izvajanju Marakeške pogodbe o dostopu do objavljenih del za slabovidne osebe; spremembe direktive o davku na dodano vrednost (DDV), ki je omogočila, da se uporabi enaka stopnja DDV za dobavo e-publikacij in tiskanih publikacij, vključno s tistimi, ki jih posodijo knjižnice;
10. priporočila⁷ Odbora ministrov Sveta Evrope, sprejetega leta 2022, v katerem je poudarjena bistvena vloga javnih kulturnih ustanov pri doseganju splošne javnosti, tudi mladih, ter pri krepitevi kulturnega udejstvovanja in kulturnih dejavnosti, ne glede na raven dohodka in stopnjo izobrazbe. V priporočilu je poudarjeno tudi, da je treba priznati prispevek kulture k demokratični družbi ter pomembnost kulture, kulturne dediščine in krajine za tri razsežnosti ciljev trajnostnega razvoja v smislu gospodarskega, socialnega in okoljskega razvoja družb, pa tudi njihovo ključno vlogo v ustvarjalnem gospodarstvu in privlačnosti regij;

OB PRIZNAVANJU:

11. vrednosti kulture same po sebi; kultura je namreč podlaga za ustvarjalnost in samoizražanje, podpira duševno zdravje in dobro počutje ter izboljšuje kakovost življenja. Prispeva tudi k lokalnemu in regionalnemu razvoju, inovacijam, produktivnemu podjetništvu in gospodarskemu napredku, saj ljudem pomaga pridobiti ključne kompetence, podpira izmenjavo znanja, krepi samozavest in opolnomočenost za (ponovni) vstop na trg dela ter ljudi usposobi za vseživljenjsko učenje;

⁷ Priporočilo Odbora ministrov državam članicam o vlogi kulture, kulturne dediščine in krajine pri reševanju svetovnih izzivov <https://search.coe.int/cm?i=0900001680a67952>.

12. pomembnosti celostnega pristopa h kulturi in kulturnemu udejstvovanju, s katerim bi se v ta koncepta vključil vidik državljske udeležbe. To je ključno za doseganje socialnih ciljev, kot sta krepitev socialne kohezije in demokracije;
13. da lahko dostop do kulture otežujejo različne ovire, med drugim fizične in osebne finančne omejitve, psihološke ovire, senzorične, kognitivne in kulturne prepreke, vse oblike stereotipov in diskriminacije, vključno na podlagi spola, tehnološke ovire, pomanjkanje dostopnosti do grajenih in virtualnih okolij, informacij in komunikacij, proizvodov in storitev ter pomanjkanje časa in interesa;
14. da je dostop do kulture tesno povezan s stopnjo izobrazbe, finančnimi možnostmi, vključenostjo, dostopnostjo, geografskimi okoliščinami in zdravstvenim stanjem ter da je treba posebno pozornost nameniti premagovanju teh ovir in zmanjševanju socialnih neenakosti;
15. pomena kulturnih dejavnosti, ki temeljijo na potrebah in interesih regionalnih in lokalnih skupnosti;
16. da imata z razvojem vključujočih in dostopnih tehnologij – ob uporabi pristopa „oblikovanje za vse“ – pridobivanje digitalnih spretnosti in spretnosti medijske pismenosti ter digitalizacija kulturne dediščine ključno vlogo pri varstvu in ohranjanju kulturnih vrednot ter pri zagotavljanju neoviranega, inovativnega, hitrega in cenovno ugodnega dostopa do njih, hkrati pa ljudi spodbujata k ustvarjalnosti in inovativnosti (npr. prek družbenih medijev) –

POZDRAVLJA:

17. dejstvo, da se z različnimi ukrepi v programih Ustvarjalna Evropa, Erasmus+ in Evropska solidarnostna enota podpirajo kulturno udejstvovanje, učenje in mobilnost;
18. pobudo vozlišča evropske dediščine, katere cilj je okrepiti udejstvovanje državljanov in državljanek na področju kulturne dediščine;
19. dejstvo, da je Eurostat nedavno posodobil svoje statistične podatke o kulturnem udejstvovanju;
20. mednarodno kampanjo #culture2030goal, katere namen je v cilje trajnostnega razvoja iz agende za obdobje po letu 2030 vključiti poseben cilj na področju kulture, brez poseganja v razprave za obdobje po letu 2030;

POZIVA DRŽAVE ČLANICE, NAJ NA USTREZNIH RAVNEH:

21. ob spoštovanju kulturne raznolikosti, večjezičnosti in pravic intelektualne lastnine, na primer s programi in pobudami izmenjav in mobilnosti, varujejo in spodbujajo prost in enak dostop do kulture na vseh ravneh in brez neupravičenega vmešavanja ali oviranja, da bi se povečala medijska pismenost in okrepile povezave med kulturo, inovacijami in trajnostnostjo;
22. še naprej zagotavljajo priložnosti za udejstvovanje v kulturnih dejavnostih, tudi z digitalnimi sredstvi, ki omogočajo doseganje širšega novega občinstva, tudi mladih in – v širšem smislu – oseb, ki se soočajo z ovirami pri dostopu do kulture, s čimer se ustvarjata vključenost in občutek pripadnosti v družbi;

23. ohranijo dialog s kulturnimi in ustvarjalnimi sektorji o pomembnosti razvoja in dosega občinstva, dobro premišljenem in ustreznem odpiralnem času za kulturne ustanove ter datumih kulturnih dogodkov, pri katerih se upoštevajo potrebe občinstva;
24. razmislijo o vključitvi kulturnih dejavnosti in kulturne dediščine v realizacijo in izvajanje drugih programov politike, na primer na področjih regionalnega in lokalnega razvoja, inovacij, prenove mest, povezovanja skupnosti, zdravja, dobrega počutja in socialnega varstva, med drugim z izkoriščanjem potenciala kulture v zvezi z duševnim zdravjem in na primer s spodbujanjem projektov „kultura na recept“;
25. razmislijo o sodelovanju z drugimi sektorji, da bi vidike kulturnega udejstvovanja vključili v njihovo politično odločanje, oblikovanje strategij in sheme financiranja zunaj kulturne politike, ter razmislijo o nadaljnjem razvoju ukrepov, ki se osredotočajo na smiselno in enako udejstvovanje vseh oseb, ki se soočajo z ovirami pri dostopu do kulture;
26. razmislijo o sprejetju ustreznih ukrepov na področju kulture za odpravo neenakosti pri dostopnosti kulture, kulturnih znamenitosti in spomenikov, s posebnim poudarkom na invalidih in osebah s posebnimi potrebami, na primer prek kulturnih mediatorjev;
27. razmislijo o podpiranju kulturnih ustanov, ki zagotavljajo zaposlitvene možnosti za invalide, vključno z umetniki, in razmislijo o promoviranju njihove vidnosti, da bi zmanjšali vrzel v zaposlovanju invalidov in neinvalidov;

28. spodbujajo socialno vključevanje vseh oseb, ki se soočajo z ovirami pri dostopu do kulture, pri čemer razmislijo o tem, da bi se oblikovali okviri politike ter kratkoročne in dolgoročne strategije in da bi se z ukrepi in spodbudami za odpravo upravnih, finančnih, jezikovnih, socialno-ekonomskih in drugih ovir za udejstvovanje ustvarili ustrezni pogoji;
29. po potrebi razmislijo o oblikovanju utemeljenih in dobro načrtovanih strategij dostopa do znamenitosti in spomenikov kulturne dediščine, vključno z upravljavskimi rešitvami, ki zagotavljajo pravo ravnovesje med boljšo dostopnostjo za vse obiskovalce ter spoštovanjem edinstvenega značaja, celovitosti in pristnosti kulturne dediščine zadevnega kraja;
30. razmislijo o podpori in spodbujanju lokalnih kulturnih organizacij v krajih, ki so oddaljeni, majhni in/ali jim grozi depopulacija, da bi spodbujali vključujoče kulturne programe od spodaj navzgor, lokalne kulturne pobude in sodelovalne strukture;
31. razmislijo o načinih, kako bi lahko bolje ozaveščali o izzivih tistih posameznikov, ki se soočajo z ovirami pri dostopu do kulture;
32. po potrebi razmislijo o podpiranju formalnega, priložnostnega in neformalnega izobraževanja, ki spodbuja kulturno udejstvovanje. Cilj je negovati kulturne interese in talente, vzbuditi radovednost mladih za kulturo in izboljšati njihove podjetniške spretnosti, da bi spodbudili razvoj ustvarjalnih spretnosti, potrebnih za oblikovanje vizije boljše prihodnosti za družbo;

33. olajšujejo in spodbujajo vzpostavitev trajnostnih partnerstev med šolami, umetniki in umetnicami ter kulturnimi organizacijami, hkrati pa zagotavljajo, da so te dejavnosti vključujoče in dostopne vsem šolajočim se in mladim z manj priložnostmi, zlasti invalidom, in podpirajo vseživljenjsko učenje ter dostop do formalnega in priložnostnega umetniškega izobraževanja in kulturnih praks;
34. razmislijo o oblikovanju inovativnih in lahko dostopnih oblik, prilagojenih mladim, da bi spodbudili njihovo kulturno udejstvovanje;
35. po potrebi razmislijo o pregledu svojih kulturnih politik in ureditev financiranja, da bi spodbudili podporo za različne vključujoče in participativne kulturne organizacije, vključno z lokalnimi skupnostmi, ob ustreznem upoštevanju umetniške svobode;
36. si prizadevajo zmanjšati finančne ovire za udejstvovanje in delo na kulturnem področju, in sicer s promoviranjem spodbud, s katerimi se zagotavlja dostopnost kulture in ustvarjajo delovni pogoji, ki upoštevajo posebne potrebe kulturnih delavcev in umetnikov⁸;

⁸ Okvir EU za socialni in poklicni položaj umetnikov in delavcev v kulturnih in ustvarjalnih sektorjih – https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2023-0405_SL.html.

POZIVA DRŽAVE ČLANICE IN EVROPSKO KOMISIJO, NAJ OB SPOŠTOVANJU NAČELA SUBSIDIARNOSTI NA SVOJIH PODROČJIH PRISTOJNOSTI IN NA USTREZNIH RAVNEH:

37. razmislijo o oblikovanju načrtov za kulturne pravice, ki bi vključevali opis načrtovanih ukrepov na področju kulturnih pravic, analizo trenutnih razmer, opredelitev posebnih ciljev, ki jih je treba doseči, in konkretne ukrepe za njihovo izvedbo;
38. še naprej spodbujajo vzpostavitev dolgoročnega medsektorskega sodelovanja in partnerstev med akterji v kulturnih in ustvarjalnih sektorjih ter na primer izobraževalnimi, socialnimi, zdravstvenimi in pravosodnimi ustanovami, pa tudi organizacijami civilne družbe na lokalni, regionalni, nacionalni in mednarodni ravni;
39. še naprej spodbujajo nadaljnji razvoj digitalnih zmogljivosti organizacij in strokovnih delavcev iz kulturnih in ustvarjalnih sektorjev, ob hkratnem spodbujanju samoizražanja in digitalnega dobrega počutja ter preprečevanju digitalnega razkoraka;
40. ohranjajo redni dialog s kulturnimi organizacijami – vključno z organizacijami, ki zastopajo invalide, civilno družbo in širšo javnost, – o enakem dostopu do kulture, s posebnim poudarkom na digitalizaciji in spoštovanju kulturne in jezikovne raznolikosti ter prilagajanju obstoječih storitev različnim oblikam invalidnosti in okvar in razvoju novih storitev;

41. spodbujajo raziskave, namenjene razčlenjeni ter na podatkih in dokazih temelječi oceni kulturnih potreb in navad oseb, ki se soočajo z ovirami pri dostopu do kulture; zagotovijo nadaljnje usposabljanje kulturnih delavcev s sorodnih področij;
42. razmislijo o nadaljnji preučitvi dejavnikov, ki ovirajo dostop do kulture, pri čemer naj se osredotočijo na podeželska in oddaljena območja in/ali območja, ki jim grozi depopulacija, socialne in ekonomske probleme, invalidnost, zdravstveno stanje, odvzem prostosti, spol, starost in izobrazbo. To lahko vključuje obravnavanje različnih ravni in področij dostopa ter strukturnih in fizičnih, jezikovnih in psiholoških ovir;
43. v sodelovanju s strokovno skupino držav članic za statistiko na področju kulture, ki deluje v okviru Eurostata, razmislijo o izboljšanju sedanjega načina merjenja kulturnega udejstvovanja. Cilj je zagotoviti pogostejše in bolj usmerjene statistične podatke na področju kulture ter analizirati odnos med kulturo ter zdravstvenimi, socialnimi in finančnimi vprašanji, s posebnim poudarkom na socialno-ekonomskih neenakostih;
44. sprejmejo nadaljnje ukrepe, da bi se promovirala kulturna dediščina držav članic in bi se prek nacionalnih agregatorjev dala na voljo v okviru evropske digitalne knjižnice (Europeana); nadaljujejo razvoj skupnega evropskega podatkovnega prostora za kulturno dediščino, da bi se omogočila izmenjava podatkov o dediščini prek nacionalnih meja ter tako olajšal širši dostop do evropske dediščine in njena ponovna uporaba;
45. razmislijo o tem, da bi se kulturno udejstvovanje in krepitev kulturne infrastrukture vključila kot cilj v prihodnje revidirane nacionalne načrte za okrevanje in odpornost;

POZIVA EVROPSKO KOMISIJO, NAJ:

46. spodbuja mreženje strokovnih delavcev, ki organizirajo kulturne dogodke in dejavnosti za osebe, ki se soočajo z ovirami pri dostopu do kulture. V zvezi s tem je treba posebno pozornost nameniti prebivalstvu primestnih, postindustrijskih, podeželskih in obrobnih območij, najbolj oddaljenih regij in območij, ki jim grozi depopulacija ali socialna izključenost;
47. izkoristi obstoječe možnosti, da bi na pregleden način zbrala, organizirala in predstavila dobre prakse držav članic pri olajševanju dostopa do kulture za osebe, ki se soočajo z ovirami;
48. v sedanjem in prihodnjem delu še naprej daje prednost kulturnemu udejstvovanju in lažšanju dostopa do kulture, na primer prek tekočega programa Ustvarjalna Evropa (2021–2027);
49. preuči možnost vključitve vidikov kulture v dejavnosti spremljanja, ki jih v državah članicah izvaja AccessibleEU⁹, s posebnim poudarkom na dostopnosti kulture;
50. spodbuja raziskave družbene raznolikosti kulturnih in ustvarjalnih sektorjev v EU ter njihovega vpliva na kulturno udejstvovanje;
51. preuči možnost raziskave Eurobarometra, v kateri bi ocenili odnos in mnenja ljudi v Evropski uniji glede udejstvovanja v kulturnih dejavnostih in dostopa do kulture – s posebnim poudarkom na formalnem in priložnostnem delovanju na področju kulture ter na neuporabnikih – ter morebitno vlogo kulture pri izboljševanju kakovosti življenja ljudi;
52. preuči, ali bi bilo mogoče dostop po znižani ceni do kulturnih ustanov in kulturnih vsebin v Evropski uniji povezati z evropsko študentsko izkaznico.

⁹ https://accessible-eu-centre.ec.europa.eu/index_en#:~:text=About%20AccessibleEU,-AccessibleEU%20is%20one&text=It%20is%20a%20resource%20Centre,on%20equal%20basis%20with%20others.

OPREDELITEV POJMOV:

V teh sklepih se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

- „*Dostop do kulture*“ pomeni, da lahko vsi posamezniki, ne glede na njihovo ozadje, sposobnosti ali okoliščine, polno sodelujejo pri kulturnih dejavnostih in izkušnjah.
- „*Kulturno udejstvovanje*“ vključuje različne aktivne in pasivne kulturne dejavnosti, kot so obisk kina in knjižnice, spremljanje predstav v živo, obiskovanje kulturnih znamenitosti (zgodovinski spomeniki, muzeji, umetniške galerije ali arheološka najdišča) ali ukvarjanje z umetniškimi dejavnostmi in ustvarjanje vsebin.
- „*Nagrada za dostopno mesto*“ je leta 2011 zasnovala Evropska komisija, da bi nagradila mesta, ki v ospredje postavljajo dostopnost za invalide. V okviru natečaja se podeli denarna nagrada mestom, ki dostopnost obravnavajo s celostnim pristopom. Nagrada zajema naslednja glavna področja: 1) grajeno okolje in javni prostori, 2) promet in povezana infrastruktura, 3) informacije in komunikacije, vključno z novimi tehnologijami, ter 4) javni objekti in storitve.
- „*Ustvarjalno gospodarstvo*“ (znano tudi kot „*oranžno gospodarstvo*“) je razvijajoči se koncept, ki temelji na prispevku ustvarjalnih virov in njihovem potencialu, da prispevajo h gospodarski rasti in razvoju. Zajema gospodarske, kulturne in družbene vidike, ki so medsebojno povezani s cilji na področju tehnologije, intelektualne lastnine in turizma.

- „*Kultura na recept*“ ali „*družbeno predpisovanje kulturnih dejavnosti*“ se nanaša na prakso, pri kateri zdravstveni delavci za izboljšanje duševnega in telesnega zdravja pacientov priporočajo kulturne dejavnosti, kot so obiski muzejev, gledališča, plesni tečaji ali skupnostni umetniški projekti. Cilj tega pristopa je zmanjšati stres, okrepiti socialne stike in izboljšati splošno dobro počutje.
- Pristop „*oblikovanje za vse*“ je filozofija oblikovanja, katere cilj je ustvariti proizvode, storitve in okolja, ki so dostopni in uporabni za čim večje število ljudi.
- „*Kulturni mediatorji*“ so strokovni delavci, ki večjemu številu ljudi olajšujejo neformalen in individualiziran dostop do kulturnih del in produkcij. To vključuje odpravo morebitnih ovir in prilagoditev mediacije invalidom in osebam z drugimi posebnimi potrebami. Kulturna mediacija je proces, ki ljudem pomaga, da z vključevanjem in udejstvovanjem popolnoma doumejo umetnost.
- „*Načrt za kulturne pravice*“ je okvir, namenjen izvajanju ukrepov na področju kulturnih pravic. V njem so opisane pobude, ki jih je treba sprejeti, vključena je ocena trenutnega stanja, opredeljeni so specifični cilji, ki jih je treba doseči, in specifični ukrepi, ki so potrebni za zagotovitev izpolnjevanja teh ciljev.
- „*Agregatorji*“ sodelujejo z ustanovami za varstvo kulturne dediščine, da bi bili njihovi podatki dostopni prek Europeane in drugih digitalnih platform v državah članicah za izmenjavo podatkov prek podatkovnega prostora za kulturno dediščino (<https://pro.europeana.eu/page/aggregators>).

VIRI:

Pogodbi EU

- Listina Evropske unije o temeljnih pravicah (2012/C 326/02)

Svet Evropske unije

- Sklepi Sveta o spodbujanju dostopa do kulture prek digitalnih pripomočkov, s poudarkom na razvoju občinstva (2017/C 425/03)
- Sklepi Sveta o okrevanju, odpornosti in vzdržnosti kulturnega in ustvarjalnega sektorja (2021/C 209/03)
- Sklepi Sveta o krepitvi vloge kulturnega in ustvarjalnega sektorja s podatkovno vodenim razvojem občinstva (C/2024/3542)
- Sklepi Sveta o kulturni dediščini kot strateškem viru za trajnostno Evropo (2014/C 183/08)
- Sklepi Sveta o participativnem upravljanju kulturne dediščine (2014/C 463/01)
- Direktiva Sveta 2006/112/ES z dne 28. novembra 2006 o skupnem sistemu davka na dodano vrednost (UL L 347, 11.12.2006, str. 1–118)
- Direktiva Sveta z dne 6. novembra 2018 o spremembi Direktive 2006/112/ES glede stopenj davka na dodano vrednost, ki se uporabljajo za knjige, časopise in periodične publikacije (UL L 286, 14.11.2018, str. 20)
- Resolucija Sveta o delovnem načrtu EU za kulturo za obdobje 2023–2026 (2022/C 466/01)
- Resolucija Sveta z dne 6. maja 2003 o dostopnosti kulturne infrastrukture in kulturnih dejavnosti za invalide (2003/C 134/05)
- Poročilo strokovne skupine za odprto metodo koordinacije: *From social inclusion to social cohesion – The role of culture policy* (Od socialne vključenosti do socialne kohezije – vloga kulturne politike), 2019

Evropska komisija

- Smernice politike platforme civilne družbe o dostopu do kulture
- Priporočilo Komisije o skupnem evropskem podatkovnem prostoru za kulturno dediščino (C(2021) 7953 final)
- Priporočilo Komisije o digitalizaciji in spletni dostopnosti kulturnega gradiva ter njegovi digitalni hrambi (2011/711/EU)
- Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Evropskemu svetu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Nova evropska agenda za kulturo (COM(2018) 267 final)
- Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Unija enakosti: strategija o pravicah invalidov za obdobje 2021–2030 (COM(2021) 101 final)
- Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Krepitev evropske identitete s pomočjo izobraževanja in kulture (COM(2017) 673 final)
- Statistični podatki Eurostata o kulturi

- Poročilo Evropske komisije: *Culture and Democracy, the evidence. How citizens' participation in cultural activities enhances civic engagement, democracy and social cohesion: lessons from international research* (Kultura in demokracija, dokazi – pomen udeležbe državljanov v kulturnih dejavnostih za državljansko udejstvovanje, demokracijo in socialno kohezijo: spoznanja iz mednarodnih raziskav), 2023
- Evropski okvir ukrepanja na področju kulturne dediščine, delovni dokument služb Komisije, 2019
- Poročilo o politikah in dobrih praksah v javnih umetniških in kulturnih ustanovah za spodbujanje boljšega dostopa do kulture in večjega udejstvovanja v njej, 2012
- *Study on audience development – How to place audiences at the centre of cultural organisations* (Študija o razvoju občinstva – Kako zagotoviti, da bo občinstvo poglavitna skrb kulturnih organizacij), 2017
- Poročilo o izmenjavi idej v okviru strukturiranega dialoga *Voices of Culture: Social inclusion: partnering with other sectors* (Socialna vključenost: partnerstvo z drugimi sektorji), oktober 2018
- Poročilo v okviru strukturiranega dialoga *Voices of Culture: The role of culture in non-urban areas of the European Union* (Vloga kulture v nemestnih območjih Evropske unije), 2020
- Delavnica za strokovnjake in strokovnjakinje iz držav članic EU o kulturi za socialno kohezijo, 2020
- Poročilo v okviru strukturiranega dialoga *Voices of Culture: Youth, Mental health and Culture* (Mladi, duševno zdravje in kultura), 2023

- Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. oktobra 2016 o dostopnosti spletišč in mobilnih aplikacij organov javnega sektorja (UL L 327, 2.12.2016, str. 1)
- Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o zahtevah glede dostopnosti za proizvode in storitve (UL L 151, 7.6.2019, str. 70)
- Direktiva (EU) 2017/1564 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. septembra 2017 o določenih dovoljenih uporabah določenih del in drugih predmetov urejanja, zaščiteneh z avtorsko pravico in sorodnimi pravicami, za slepe in slabovidne osebe ter osebe z drugimi motnjami branja ter o spremembi Direktive 2001/29/ES o usklajevanju določenih vidikov avtorske pravice in sorodnih pravic v informacijski družbi (UL L 242, 20.9.2017, str. 6–13)
- Uredba (EU) 2017/1563 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. septembra 2017 o čezmejni izmenjavi med Unijo in tretjimi državami izvodov v dostopnem formatu določenih del in drugih predmetov urejanja, zaščiteneh z avtorsko pravico in sorodnimi pravicami, v korist slepih in slabovidnih oseb ter oseb z drugimi motnjami branja (UL L 242, 20.9.2017, str. 1–5)
- Direktiva (EU) 2019/790 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o avtorski in sorodnih pravicah na enotnem digitalnem trgu in spremembi direktiv 96/9/ES in 2001/29/ES (UL L 130, 17.5.2019, str. 92–125)

Evropski parlament

- Resolucija Evropskega parlamenta z dne 13. decembra 2022 z naslovom Enakim pravicam za invalide naproti (2022/2026(INI))
- Resolucija Evropskega parlamenta z dne 14. junija 2018 o strukturnih in finančnih ovirah za dostop do kulture (2017/2255(INI))
- Resolucija Evropskega parlamenta z dne 8. marca 2022 o vlogi kulture, izobraževanja, medijev in športa v boju proti rasizmu (2021/2057(INI))
- Resolucija Evropskega parlamenta z dne 14. decembra 2022 o izvajanju nove agende za kulturo in strategije EU za mednarodne kulturne povezave (2022/2047(INI))
- Poglobljena analiza Evropskega parlamenta: *Access to Culture in the European Union* (Dostopnost kulture v Evropski uniji), julij 2017
- Poročilo o strukturnih in finančnih ovirah za dostop do kulture (2017/2255(INI))

Evropski ekonomsko-socialni odbor

- Mnenje z naslovom Prispevek evropskega podeželja k evropskemu letu kulturne dediščine 2018 za zagotovitev trajnosti in kohezije med mesti in podeželjem (EESC 2018/01641)
- Mnenje z naslovom Zagotavljanje enakih možnosti in socialne vključenosti pri dostopu do kulture in vseživljenjskega učenja ter vloga javnih kulturnih ustanov v tem procesu (SOC/809-EESC-2024)

Evropski odbor regij

- Mnenje z naslovom Spodbujanje kulturnih politik na podeželju v okviru strategij razvoja in teritorialne kohezije ter agende za leto 2030 (C/2024/1040)

Združeni narodi

- Konvencija ZN o pravicah invalidov, sprejeta leta 2006
- Mednarodni pakt o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah, 1966
- Mednarodni pakt o državljanskih in političnih pravicah, 1966
- Konvencija ZN o otrokovih pravicah, 1989
- Poročilo UNCTAD o trgovini in razvoju za leto 2023: <https://unctad.org/publication/trade-and-development-report-2023>
- Pakt ZN za prihodnost, 2024

UNESCO

- Svetovna konferenca Unesca o kulturnih politikah in trajnostnem razvoju – MONDIACULT 2022: <https://www.unesco.org/en/articles/unesco-world-conference-cultural-policies-and-sustainable-development-mondiacult-2022>
- Konvencija Unesca iz leta 2005 o varovanju in spodbujanju raznolikosti kulturnih izrazov
- Okvir Unesca za izobraževanje na področju kulture in umetnosti, 2024

Drugi dokumenti

- Izjava ministrov in ministric EU za kulturo iz Cáceresa z dne 25. in 26. septembra 2023 med španskim predsedovanjem Svetu Evropske unije
- ESSnet-Culture, končno poročilo mreže evropskega statističnega sistema za kulturo, 2012: https://ec.europa.eu/assets/eac/culture/library/reports/ess-net-report_en.pdf
- Statistika EU o dohodku in življenjskih pogojih (EU-SILC), zbirka podatkov <https://ec.europa.eu/eurostat/web/income-and-living-conditions/information-data>
- Listina iz Porta Santa, 25. april 2021: <https://portosantocharter.eu/the-charter>
- Priporočilo Odbora ministrov Sveta Evrope o vlogi kulture, kulturne dediščine in krajine pri reševanju svetovnih izzivov (CM/Rec(2022)15)
- *Culture's contribution to health and well-being* (Prispevek kulture k zdravju in dobremu počutju), poročilo projekta CultureForHealth, 2023
- *Arts and Health: supporting the mental well-being of forcibly displaced people* (Umetnosti in zdravje: podpora duševnemu dobremu počutju prisilno razseljenih oseb), Svetovna zdravstvena organizacija in CultureForHealth, 2022